

Gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ar gyfer osteoarthritis cam olaf

**Deall arweiniad NICE –
gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd**

Gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ar gyfer osteoarthritis cam olaf

Deall arweiniad NICE – gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y weithdrefn, a'r cyhoedd

Dyddiad cyhoeddi: Chwefror 2005

I archebu copïau

Gellir archebu copïau o'r llyfryn hwn o Linell Archebu Cyhoeddiadau'r Adran Iechyd; ffoniwch 0870 1555 455 a dyfynnwch y rhif cyfeirnod N0812. Mae copi Saesneg yn unig ar gael hefyd, rhif cyfeirnod N0811. Mae arweiniad ymyriadau NICE y seiliwyd y wybodaeth hon arno ar gael o wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG111guidance). Gellir cael copïau o Linell Archebu Cyhoeddiadau'r Adran Iechyd hefyd, rhif cyfeirnod N0810.

National Institute for Clinical Excellence

MidCity Place
71 High Holborn
London
WC1V 6NA

Gwefan: www.nice.org.uk

ISBN: 1-84257-880-4

Cyhoeddwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol
Chwefror 2005

Cysodwyd gan Icon Design, Eton
Argraffir yn ôl y galw

© Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol, Chwefror 2005.
Cedwir pob hawl. Gellir atgynhyrchu'r deunydd hwn am ddim at ddibenion addysgol ac at ddibenion nad ydynt yn gysylltiedig ag elw o fewn y GIG. Ni chaniateir atgynhyrchu gan neu ar gyfer sefydliadau masnachol heb ganiatâd ysgrifenedig uniongyrchol y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol.

Cynnwys

Ynglŷn â'r wybodaeth hon	4
Ynglŷn â gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ar gyfer osteoarthritis cam olaf	5
Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?	8
Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi	9
Gwybodaeth bellach	10

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae'r wybodaeth hon yn disgrifio'r arweiniad y mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) wedi ei ddsbarthu i'r GIG ar weithdrefn a elwir yn driniaeth gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ar gyfer osteoarthritis cam olaf. Mae'r cymal trapesiometacarpol yng ngwaelod y bawd. Nid yw'r wybodaeth hon yn ddisgrifiad cyflawn o'r hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu – dylai tîm gofal iechyd y claf ei disgrifio yn fanwl.

Mae NICE wedi edrych ar ba un a yw triniaeth gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio fel triniaeth arferol ar gyfer osteoarthritis cam olaf (sef osteoarthritis difrifol iawn na ellir ei helpu gyda thriniaethau eraill).

Er mwyn llunio'r arweiniad hwn, mae NICE wedi:

- edrych ar ganlyniadau astudiaethau o ba mor ddiogel yw triniaeth gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ac o ba mor dda y mae'n gweithio

gofyn am farn arbenigwyr

gofyn am farn sefydliadau sy'n cynrychioli gweithwyr proffesiynol ym maes gofal iechyd a'r cleifion a'r gofalwyr yr effeithir arnynt gan yr arweiniad hwn.

Mae'r arweiniad hwn yn rhan o'r gwaith y mae NICE yn ei wneud ar 'ymyriadau' (gweler 'Gwybodaeth bellach' ar dudalen 10).

Ynglŷn â gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ar gyfer osteoarthritis cam olaf

Bydd osteoarthritis yn datblygu pan fydd y cartilag sy'n gorchuddio pennau esgyrn mewn cymal yn treulio neu'n cael ei niweidio fel bod y cymal yn boenus ac yn llidiog. Mae'r triniaethau'n cynnwys meddyginiaethau gwrthlidiol, poenladdwyr a phigiadau steroid. Pan fydd yr arthritis yn ddifrifol, weithiau caiff y cymal ei dynnu allan. Weithiau, caiff y 'bwlch' ei lenwi gyda meinwe a gymerir o ran arall o'r corff. Fel arall, gellir cysylltu'r ddau asgwrn sydd ar ôl gyda'i gilydd drwy ddefnyddio gwifrau neu sgriwiau metel – gelwir hyn yn ymasiad cymal neu arthrodesis.

Rhoddir anesthetig cyffredinol i'r claf fel arfer a chaiff y cyflenwad gwaed i'r fraich a'r llaw ei atal dros dro. Gwneir agoriad yn y llaw yn lleoliad y cymal. Caiff y gewynnau eu symud i'r ochr gyda gofal, a chaiff y cymal arthritig yng ngwaelod y bawd ei dynnu allan. Rhoddir cymal artiffisial yn ei le. Rhoddir sblint ar y bysedd er mwyn eu cynnal tra bydd y llaw yn gwella.

Pa mor dda y mae'n gweithio

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Cymharodd un astudiaeth yr edrychodd NICE arni y weithdrefn newydd gyda'r cymal artiffisial â llawdriniaeth oedd yn golygu tynnu'r cymal allan a rhoi peth o feinwe gewynnau'r claf ei hun yn ei le. Roedd nifer y bobl oedd yn fodlon ar ganlyniadau'r llawdriniaeth yn fras yr un peth yn y ddau grŵp (sef y rhai a gafodd y cymal artiffisial a'r rhai a gafodd amnewid gewynnau). Roedd y lleihad yn y boen ar gyfartaledd ar ôl y driniaeth hefyd yn debyg yn y ddau grŵp.

Mewn astudiaeth arall, dywedodd pobl a oedd wedi cael y driniaeth gosod cymal artiffisial eu bod yn dioddef llai o boen flwyddyn yn ddiweddarach na'r bobl oedd wedi cael math arall o lawdriniaeth i dynnu'r cymal arthritig. Ar y cyfan, gallai pobl gyda chymalau artiffisial wneud mwy o dasgau bob dydd yn haws na'r bobl oedd wedi cael y llawdriniaeth arall (er enghraifft, gallent gario potel o laeth yn haws, a chodi brêc llaw y car yn haws). Ond yn yr astudiaeth hon, roedd y ddau grŵp o gleifion yr un mor fodlon ar ganlyniadau'r llawdriniaeth a gawsant, waeth pa lawdriniaeth oedd honno.

Dangosodd astudiaeth arall fod cleifion yn cael mwy o fudd o'r cymal artiffisial 5 mlynedd ar ôl cael y llawdriniaeth (yn yr astudiaeth, roedd y cleifion yn cael archwiliad am 16 mlynedd ar gyfartaledd).

Yn olaf, mewn astudiaeth arall oedd yn archwilio cleifion ar gyfartaledd $6\frac{1}{2}$ blynedd ar ôl y llawdriniaeth, dywedodd 22 allan o 25 o gleifion eu bod yn dioddef llai o boen ar ôl y llawdriniaeth nag oeddent cyn y llawdriniaeth.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Dywedodd yr arbenigwyr fod angen pwysu a mesur manteision hirdymor cymalau artiffisial ar gyfer osteoarthritis yn erbyn manteision hirdymor y llawdriniaethau cyfarwydd megis tynnu'r cymal allan ac ymasiad cymal.

Risgiau a phroblemau posibl

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Yn yr astudiaethau, roedd angen tynnu'r cymalau artiffisial allan mewn rhai cleifion. Y rhesymau am hyn oedd bod y cymal wedi datgymalu'n rhannol neu yn llawn, neu roedd y cymalau artiffisial wedi torri, neu am fod haint, poen, cyffni neu lid yn cael ei achosi gan y silicon yn y cymal artiffisial. Mewn un astudiaeth, roedd angen tynnu un allan o 5 o gymalau, er bod y niferoedd yn is mewn astudiaethau eraill. Mewn astudiaeth arall, roedd 13 allan o 79 o gymalau artiffisial wedi llacio yn ystod y blynyddoedd ar ôl y llawdriniaeth (ar gyfartaledd, roedd y cleifion yn cael archwiliad am 6 blynedd ar ôl cael y weithdrefn). Nododd dwy astudiaeth fod nifer fach o gleifion wedi datblygu cyflwr a elwir yn dystroffi cydymdeimladol

atgyrchol, lle mae'r bawd yn mynd yn boenus, yn chwyddo ac yn mynd yn anarferol o sensitif ar ôl cael y weithdrefn (mewn un astudiaeth, digwyddodd hyn i 2 allan o 58 o gleifion, ac mewn un arall, digwyddodd i 1 claf allan o 25).

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Dywedodd yr arbenigwyr mai'r prif broblemau posibl ar ôl y llawdriniaeth oedd haint, cyffni, niwed i'r nerfau, a llid wedi ei achosi gan y silicon yn y cymal artiffisial. Dywedasant hefyd ei bod yn bosibl na fyddai'r cymal newydd yn gweithio'n iawn.

Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?

Mae NICE wedi ystyried y dystiolaeth ar driniaeth gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ar gyfer osteoarthritis difrifol. Mae wedi argymhell y dylai meddygon, pan fyddant yn defnyddio'r weithdrefn hon ar gyfer pobl sy'n dioddef o osteoarthritis difrifol ('cam-olaf') sicrhau:

- bod y claf yn deall yr hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu ac yn cytuno (rhoi caniatâd) i'r driniaeth, ac
- y caiff canlyniadau'r weithdrefn eu monitrio.

Mae NICE wedi nodi bod mathau newydd o gymalau artiffisial yn cael eu datblygu. Mae wedi annog meddygon i anfon gwybodaeth am eu

profiadau gyda'r math o gymal a ddefnyddir ganddynt i storfa wybodaeth ganolog fel y gall pobl weld pa mor dda y mae'r cymalau gwahanol yn gweithio dros gyfnod hir o amser.

Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi

Efallai bod eich meddyg wedi cynnig triniaeth gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial i chi. Mae NICE wedi ystyried y weithdrefn hon am ei bod yn gymharol newydd. Mae NICE wedi penderfynu bod y weithdrefn yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i gael ei defnyddio yn y GIG. Er hynny, dylech ddeall manteision a risgiau cael triniaeth gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial cyn i chi gytuno i'w chael. Dylai eich meddyg drafod y manteision a'r risgiau gyda chi. Efallai bod rhai o'r manteision a'r risgiau hyn wedi'u disgrifio uchod.

Mae NICE hefyd wedi annog meddygon i gasglu gwybodaeth am y mathau gwahanol o gymalau artiffisial a ddefnyddir. Caiff y wybodaeth hon ei chadw'n gyfrinachol ac ni fydd yn cynnwys enwau cleifion. Dim ond i weld pa mor dda y mae'r cymalau'n para a pha un a oes problemau hirdymor y defnyddir y wybodaeth. Os byddwch yn penderfynu cael cymal artiffisial, efallai y gofynnir i chi gytuno i'ch manylion gael eu cofnodi ar gronfa ddata electronig at y diben hwn. Bydd clinigydd sy'n gofalu amdanoch yn rhoi eglurhad llawn i chi am ddibenion casglu'r data a pha fanylion a gaiff eu cadw. Gofynnir i chi arwyddo ffurflen ganiatâd.

Os na fyddwch yn cytuno i'ch manylion cael eu cofnodi ar gronfa ddata electronig, ni fydd hyn yn eich rhwystro rhag cael y weithdrefn.

Gwybodaeth bellach

Mae gennych hawl i gael yr holl wybodaeth ac i gymryd rhan yn y penderfyniad a wneir am y driniaeth a gewch. Efallai y byddwch am drafod yr arweiniad hwn gyda'r meddygon a'r nyrsys sy'n gofalu amdanoch.

Gallwch ymweld â gwefan NICE (www.nice.org.uk) i gael gwybodaeth bellach am y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a'r Rhaglen Ymyriadau. Mae copi o'r arweiniad llawn ar driniaeth gosod cymal trapesiometacarpol artiffisial ar gyfer osteoarthritis cam olaf ar wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG111guidance), neu gallwch archebu copi o'r wefan neu drwy ffonio Llinell Archebu Cyhoeddiadau'r Adran Iechyd ar 0870 1555 455 a dyfynnu rhif cyfeirnod N0810. Mae'r dystiolaeth a ystyriodd NICE wrth ddatblygu'r arweiniad hwn hefyd ar gael o wefan NICE.

Os hoffech gael mwy o wybodaeth am osteoarthritis, mae Galw Iechyd Cymru yn fan cychwyn da (ffoniwch 0845 46 47), neu Galw Iechyd Cymru Ar-lein (www.nhsdirect.wales.nhs.uk).

Dyddiad: Chwefror 2005